

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE 97/2024 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- hallitusneuvos Merja Sandell, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Jenni Oksanen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Laura Terho, sosiaali- ja terveysministeriö
- valvontajohtaja Kari Marjamäki, Tulli
- johtava asiantuntija Anne Kaleva, Verohallinto
- lakimies Minnamari Pigg, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- erityisasiantuntija Otto Ruokolainen, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Kaupan liitto
- Päivittäistavarakauppa ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tupakkateollisuusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkaverosta annettua lakia.

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp

Esityksen mukaan savukkeiden, kääretupakan, piippu- ja savuketupakan sekä sikareiden ja pikkusikareiden veroa korotettaisiin keskimäärin 27,1 prosenttia. Korotukset toteutettaisiin kolmen vuoden aikana kuudessa vaiheessa siten, että ensimmäinen korotus tehtäisiin marraskuun 2024 alusta, toinen heinäkuun 2025 alusta, kolmas vuoden 2026 alusta, neljäs heinäkuun 2026 alusta, viides vuoden 2027 alusta ja kuudes heinäkuun 2027 alusta. Muiden tupakkaveron piirissä olevien tuotteiden, kuten sähkösavukeneiteiden ja nikotiinipussien, veroa ei korotettaisi.

Korotusten seurauksena arvioidaan savukkeiden ja kääretupakan hintojen nousevan yhteensä keskimäärin 24,5 prosenttia. Piippu- ja savuketupakan hintojen arvioidaan nousevan yhteensä keskimäärin 22,7 prosenttia sekä sikareiden ja pikkusikareiden 18,3 prosenttia. Verrattuna tilanteeseen, jossa veroja ei korotettaisi, ehdotetut veromuutokset lisäisivät tupakkaverotuloja vuositasolla noin 150 miljoonalla eurolla, kun kaikki muutokset ovat tulleet voimaan.

Vuoden 2024 osalta tupakkaverotuloarvion muutos otetaan huomioon seuraavassa valtion vuoden 2024 lisätalousarvioesityksessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2024. Sovellettava verotaulukko muuttuisi 1.7.2025 lähtien puolen vuoden välein.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Yleistä

Esityksen tavoitteena on pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti korottaa tupakkaveroa 100 miljoonalla eurolla vuosina 2026 ja 2027. Tämän lisäksi tavoitteena on kehysriihipäätöksen mukaisesti korottaa tupakkaveroa 50 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Myöhemmin on myös linjattu, että korotus tulee voimaan 1.11.2024. Korotus on osa toimenpiteitä, joilla julkista taloutta tasapainotetaan.

Verotuottojen ohella veronkorotuksella tavoitellaan tupakkatuotteiden hintojen nousua ja siten niiden aiheuttamien haittojen ehkäisemistä. Esityksen mukaan veronkorotuksen toteuttamisavassa huomioitaisiin kotimaisen hinnannousun vaikutus matkustajatuontiin, salakuljetukseen ja muihin harmaisiin markkinoihin. Hallitsematon matkustajatuonnin ja salakuljetuksen kasvu voisivat vaarantaa tupakkaverotuksen valtiontaloudelliset ja terveydelliset tavoitteet.

Ehdotetut korotukset ovat tupakoinnin vähentämiseen liittyvien tupakkalain tavoitteiden mukaisia. Ne myös vastaavat tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän ehdotuksia siitä, että tupakkaveron korotuksia jatketaan puolivuositain ja että tupakkaveron rakenne säilytetään tulevien veronkorotusten yhteydessä. Tupakkatuotteiden hintaan ja verotukseen vaikuttavat toimenpiteet ovat tehokas keino vaikuttaa tupakointiin väestötasolla.

Esityksen mukaan savukkeiden, kääretupakan, piippu- ja savuketupakan sekä sikareiden ja pikkusikareiden veroa korotettaisiin keskimäärin 27,1 prosenttia. Korotukset kohdistettaisiin yksik-

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp

köperusteiseen veroon ja vähimmäisveroon. Korotus toteutettaisiin kuudessa vaiheessa. Ensimmäinen korotus tehtäisiin marraskuun 2024 alusta, toinen heinäkuun 2025 alusta ja siitä aina puolivuositain siten, että viimeinen korotus tehtäisiin heinäkuun 2027 alusta.

Esityksessä on arvioitu, että veronkorotusten seurauksena valtion tupakkaverotuotot kasvaisivat yhteensä 150 miljoonaa euroa vuoden 2027 lopun vuositason vaikutuksena verrattuna tilanteeseen, jossa veromääriin ei tehtäisi muutoksia. Veronkorotuksen tuottovaikutus toteutuisi kassaperusteisesti täysimääräisenä vuonna 2028. Esityksessä on lisäksi arvioitu, että ensimmäisen veronkorotuksen toteuttaminen jo 1.11.2024 vuoden 2025 alun sijaan siirtää varastoinnista johtuen todennäköisesti kassaperusteisesti verotuottoa vuodelta 2025 vuodelle 2024.

Aiemmista korotuksista

Tupakkaveroa on korotettu vuodesta 2009 lähtien lukuun ottamatta vuosia 2011, 2013 ja 2024. Vuosina 2016—2023 korotukset on toteutettu puolivuositain. Tehtyjä veronkorotuksia on perusteltu sekä valtiontaloudellisilla syillä että terveyspoliittisilla syillä. Veronkorotuksilla on tavoiteltu maltillisia tupakkatuotteiden hintojen nousua ja siten tupakan aiheuttamien haittojen ehkäisemistä. Esityksen mukaan lisäksi esimerkiksi vuosina 2022 ja 2023 tehdyt merkittävät korotukset kääretupakan ja sikareiden sekä pikkusikareiden tupakkaveroon ovat vaikuttaneet osaltaan siihen, että niiden väliaikainen kulutuksen kasvu kääntyi laskuun.

Vaiheittainen korottaminen

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa erät kuultavista kritisoivat ehdotettua puolivuositaita korotustahtia hallinnollisesti työläänä sen vaatiman hinnoitteluprosessin ja tietojärjestelmämuutosten takia.

Tältä osin valiokunta toteaa, että vaiheittaiset korotukset auttavat pitämään yksittäiset muutokset maltillisina. Tämä on tärkeää, jotta matkustajatuonti, salakuljetus ja muut harmaat markkinat voidaan pitää mahdollisimman hyvin viranomaisten hallinnassa. Lisäksi valiokunta toteaa, että nyt ehdotetut veronkorotukset vastaavat kahdella viime hallituskaudella sovellettua puolivuositaita toteutustapaa. Saadun selvityksen mukaan niiden toimeenpanossa ei ole havaittu mainittavia ongelmia, joskin selvää on, että toimijoille aiheutuu toimeenpanosta työtä.

Sähkösavukkeet ja nikotiinipussit

Nyt ehdotetut tupakkaveron korotukset eivät koske sähkösavukkeita tai nikotiinipusseja. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että sähkösavukeneiteiden, kuumennettavien tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden verollisen kulutuksen, matkustajatuonnin ja laittoman välittämisen kehityksestä tulee saada enemmän tietoa ennen mahdollisia muutoksia niiden verotukseen. Esityksen mukaan muutoksia voidaan tarvittaessa ehdottaa myöhemmin annettavalla hallituksen esityksellä.

Kuultavista usea ehdotti veron korottamista myös sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien osalta joko nyt tai lähitulevaisuudessa, mutta toisaalta pidettiin myös hyvänä, että tilannetta ensin seurataan näiden tuotteiden osalta.

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp

Sähkösavukeneiteiden tupakkavero otettiin käyttöön vuonna 2017, jolloin verotason mitoittukseen sisältyi epävarmuuksia. Sähkösavukeneiteissä on sekä nikotiinipitoisia että nikotiinittomia vaihtoehtoja. Saadun selvityksen mukaan näistä etenkin nikotiinittomien vaihtoehtojen saaminen verotuksen piiriin on osoittautunut ongelmalliseksi, koska niillä on muitakin veron ulkopuolelle jääviä käyttötarkoituksia. Nikotiinipussit on puolestaan säädetty tupakkaveron alaisiksi tuotteiksi vasta vuoden 2024 alusta. Siten näiden tuotteiden verotuksen vakiintuminen on vielä kesken eikä käytettävissä ole luotettavia arvioita veron vaikutuksista hintoihin tai kulutukseen. Verosta aiheutuva hintojen nousu voi myös johtaa veron ulkopuolelle jäävään matkustaja- tai harmaaseen tuontiin taikka nikotiinipussien kaltaisen nuuskan tuontiin. Tupakkaveron terveys- ja valtiontaloudellisten tavoitteiden kannalta on tärkeää, että sähkösavukeneiteet ja nikotiinipussit saadaan verotuksen piiriin.

Tulli on esittänyt, että tupakkavero laajennettaisiin koskemaan vahvoja (nikotiinia yli 20 milligrammaa millilitrassa sisältäviä) sähkösavukkeissa käytettäviä nikotiinineiteitä. Tältä osin valiokunta viittaa hallituksen esityksessä todettuun siitä, että asialla on liittymäkohta tupakkalakiin, minkä vuoksi valtiovarainministeriö selvittää asiaa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Lopuksi

Valiokunta korostaa esityksen vaikutusten seurannan merkitystä. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että tilannetta sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien osalta seurataan ja mahdollisuutta korottaa veroa tarkastellaan myös näiden osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 97/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp

Helsingissä 4.10.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Krista Mikkonen vihr

jäsen Otto Andersson r

jäsen Markku Eestilä kok

jäsen Seppo Eskelinen sd

jäsen Timo Heinonen kok (osittain)

jäsen Jari Koskela ps

jäsen Suna Kymäläinen sd (osittain)

jäsen Aki Lindén sd

jäsen Laura Meriluoto vas

jäsen Minna Reijonen ps

jäsen Jari Ronkainen ps

jäsen Joonas Räsänen sd

jäsen Sari Sarkomaa kok

jäsen Sami Savio ps

jäsen Ville Valkonen kok (osittain)

jäsen Pia Viitanen sd

jäsen Ville Vähämäki ps

varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok

varajäsen Hannu Hoskonen kesk

varajäsen Janne Jukkola kok

varajäsen Eeva Kalli kesk

varajäsen Riitta Mäkinen sd (osittain)

varajäsen Jaana Strandman ps (osittain)

varajäsen Ville Väyrynen kok (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Vastalause 1 /sd ja vihr

Perustelut

Hallitus esittää (HE 97/2024 vp) tupakkaverosta annetun lain liitteen verotaulukkoa muutettavaksi niin, että tupakkatuotteiden verotusta korotetaan keskimäärin 27 %. Korotukset toteutettaisiin neljän vuoden aikana kuudessa vaiheessa siten, että ensimmäinen korotus tehtäisiin vuoden 2024 marraskuun alusta, toinen heinäkuun 2025 alusta, kolmas vuoden 2026 alusta, neljäs korotus heinäkuun 2026 alusta, viides korotus vuoden 2027 alusta ja kuudes korotus vuoden 2027 heinäkuun alusta. Vastalauseen allekirjoittajat tukevat hallituksen esitystä tupakkaveron korotukseksi mutta ehdottavat, että veronkorotusten piiriin sisällytetään myös markkinoille tuoreeltaan saapuneet nikotiinituotteet, eikä näin edistetä uusien tuotteiden suosion kasvua muita nikotiinituotteita edukkaammalla hinnoittelulla.

Tupakkaverolla on merkittävä ohjausvaikutus eri tupakkatuotteiden kulutuksessa. Laajasti kulutettujen tupakkatuotteiden, varsinkin savukkeiden, kulutus laskee tupakkaveron noustessa. Eri tupakkatuotteet korvaavat toistensa kulutusta ja niitä voi luonnehtia toistensa korvikkeina. Jos tupakkaveroa korotetaan vain tietyissä laajasti kulutetuissa tupakkatuotteiden kategorioissa kulutusta voi siirtyä toisiin, matalammin verotettuihin, kategorioihin. Tuotekehityksellä on merkittävä rooli nikotiinituotteiden markkinoilla ja uustuotemarkkinat tarjoavat tuottajille mahdollisuuksia kehittää uusia tuotteita myynnin kasvattamiseksi. Uusien tuotteiden saapumista ja penetraatiota markkinoille voi edistää niille edullisempi verotus ja siten kuluttajalta perittävä matalampi hinta.

Sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien kokeilu on lisääntynyt nuorilla merkittävästi. Vuonna 2024 neljännes nuorista ilmoitti joskus käyttäneensä nikotiinipusseja: pojista 31 prosenttia ja tytöistä 17 prosenttia. Päivittäin nikotiinipusseja oli käyttänyt 11 prosenttia pojista ja kolme prosenttia tytöistä. Myös sähkösavukkeita oli kokeillut aiempaa useampi, 40 prosenttia nuorista, kun vastaava osuus edellisellä mittauskerralla vuonna 2019 oli 34 prosenttia. Päivittäin sähkösavukkeita ilmoitti käyttävänsä pojista yhdeksän ja tytöistä 13 prosenttia. Samaan aikaan tupakoinnin ja nuuskan suosio ovat vähentyneet. Uusien tuotekategorioiden suosion nopea kasvu viittaa kulutussiirtymään perinteisistä tuotteista niitä kohti. Tupakkateollisuus on historiallisesti kasvattanut kuluttajapohjaansa varsinkin uusilla tuotteilla, jotka ovat alkuvaiheessa nauttineet perinteisiä tuotteita matalammasta verotuksesta samalla kun tutkimustietoa näiden tuotteiden terveysvaikutuksista on ollut vain rajallisesti.

Hallituksen esityksen keskeinen tavoite on nostaa perinteisten tupakkatuotteiden verotusta fiskaalisista syistä. Tupakkaveron korotukset laskevat tupakan kulutusta samalla kun niiden verotus vahvistaa valtiontaloutta. Vastalauseen allekirjoittajat jakavat nämä tavoitteet, mutta samalla katsovat, että tupakkaveron korotus tulee laajentaa myös savuttomiin nikotiinituotteisiin ("nikotiinipusseihin") sekä sähkösavukeneesteisiin. Vastalauseessa esitetään vastaavan tupakkaveron korotuksen saavuttavia veronkorotuksia näille kategorioille, joilla tavoitellaan noin 27 % veronkorotusta näistä tuotteista kannettavaan tupakkaveroon. Muutos korottaisi nykyisin noin 7 euroa maksavan nikotiinipussipakkauksen hintaa 8 euroon.

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Nikotiinipussien markkinat ovat Suomessa tuoreet ja hinnan, verotuksen ja kysynnän yhteys toisiinsa on paikoin epäselvä. Hallituksen aiemmin päättämä tupakkaveron tuotoksi on arvioitu 50 miljoonaa euroa vuodessa. Tupakkaveron 27 %:n korotus staattisesti kulutusvaikutukset huomioidatta keräisi noin 13,5 miljoonaa euroa. Sähkösavukeneiteiden veropohja 2023 oli noin 9,7 miljoonaa millilitraa, milloin staattinen verotuotto 8 sentin korotuksesta per millilitra on 0,7 miljoonaa euroa.

Nikotiinin kulutuksella on laajasti dokumentoituja terveyshaittoja. Kulutuksen siirtyminen perinteisistä tupakkatuotteista uusiin tuotteisiin ei laske nikotiinin kulutusta yhtä tehokkaasti kuin nikotiinituotteiden käytön lopettaminen kokonaan. Tupakkaverolla on todennettu olevan vahva ohjausvaikutus sekä tuotteiden kulutuksen aktiivisin käytön yleisyyden että käyttömäärien välillä. Uusien tupakkatuotteiden sivuuttaminen tupakkaveron korotuksilta voi ohjata kulutusta perinteisistä tupakkatuotteista uusiin tuotekategorioihin, mikä on huonompi kehityskulku kuin nikotiinituotteiden käytön kokonaisvaltainen lasku. Vastalauseen allekirjoittajat katsovat, että laajasti kaikista yleisistä nikotiinituotteista kerättävä tupakkaveron on tehokas keino laskea niiden kulutusta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti: (Vastalauseen muutosehdotus)

Vastalauseen muutosehdotus

Laki

tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkaverosta annetun lain (1470/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 1131/2023, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

VEROTAULUKKO A
Sovelletaan 1.11.2024–30.6.2025

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	9,97/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	37,16/kpl	—
Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	13,62/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	37,16/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	13,62/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	37,16/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	11,51/g	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	8,49/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	28,79/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0
Sähkösavukeneste			
-- nikotiinipitoinen	7.	38,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	38,00/ml	
Kuumennettava tupakatuote	8.	30,00/g	—
Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	14,00/g	13,0
-- Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	18,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

VEROTAULUKKO B
Sovelletaan 1.7.–31.12.2025

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	10,51/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	38,96/kpl	—
Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	14,66/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	38,96/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	14,66/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	38,96/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	12,27/g	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	8,93/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	30,21/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0
Sähkösavukeneste			
-- nikotiinipitoinen	7.	38,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	38,00/ml	
Kuumennettava tupakkatuote	8.	30,00/g	—
Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	14,00/g	13,0
-- Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	18,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

VEROTAULUKKO C
Sovelletaan 1.1.–30.6.2026

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	11,05/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	40,76/kpl	—

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	15,70/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	40,76/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	15,70/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	40,76/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	13,03/g	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	9,37/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	31,63/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0
Sähkösavukeneste			
-- nikotiinipitoinen	7.	38,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	38,00/ml	
Kuumennettava tupakkatuote	8.	30,00/g	—
Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	14,00/g	13,0
-- Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	18,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

VEROTAULUKKO D

Sovelletaan 1.7.–31.12.2026

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	11,59/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	42,56/kpl	—
Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	16,74/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	42,56/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	16,74/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	42,56/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	13,79/g	48,0

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	9,81/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	33,05/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0
Sähkösavukeneste			
-- nikotiinipitoinen	7.	38,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	38,00/ml	
Kuumennettava tupakkatuote	8.	30,00/g	—
Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	14,00/g	13,0
-- Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	18,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

VEROTAULUKKO E

Sovelletaan 1.1.–30.6.2027

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	12,13/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	44,36/kpl	—
Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	17,78/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	44,36/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	17,78/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	44,36/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	14,55/g	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	10,25/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	34,47/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Sähkösavukenesete			
-- nikotiinipitoinen	7.	38,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	38,00/ml	
Kuumennettava tupakkatuote	8.	30,00/g	—
Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	14,00/g	13,0
-- Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	18,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

VEROTAULUKKO F

Sovelletaan 1.7.2027 lukien

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	12,67/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	46,16/kpl	—
Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	18,82/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	46,16/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	18,82/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	46,16/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	15,31/g	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	10,69/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	35,89/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0
Sähkösavukenesete			
-- nikotiinipitoinen	7.	38,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	38,00/ml	
Kuumennettava tupakkatuote	8.	30,00/g	—

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 1

Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	14,00/g	13,0
--Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	18,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

Helsingissä 4.10.2024

Joona Räsänen sd
Krista Mikkonen vihr
Seppo Eskelinen sd
Aki Lindén sd
Riitta Mäkinen sd
Pia Viitanen sd
Suna Kymäläinen sd

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 2

Vastalause 2 /kesk

Perustelut

Keskusta esittää reippaampaa korotusta tupakkaveroon kuin pääministeri Orpon hallitus omassa esityksessään. Lisäksi keskusta toteuttaisi tupakkaveron korotuksen yhdellä kertaa. Keskusta esitys lisäisi tupakkaveron tuottoa 180 miljoonalla eurolla nopeasti, kun hallituksen tavoitteena on korottaa tupakkaveroa hidastahtisesti ja asteittain vuoteen 2027 mennessä 150 miljoonalla eurola.

Suomen tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Hallituksen esittämää nopeatahtisempi ja reippaampi korotus on perusteltu, koska hallitus on toisen lakimuutoksen yhteydessä esittänyt tupakkalakiin niin löysiä muutoksia, etteivät ne riittävästi tue tupakkalain tavoitteen toteuttamista. Keskusta esitti tupakkalain muutosta koskevassa vastalauseessa (StVM 8/2024 vp — HE 38/2024 vp) muutoksia, joilla olisi voitu suojella nuoria tupakoinnin aloittamiselta, vähentää tupakkatuotteiden käyttöä, käytöstä aiheutuvia haittoja ja syntyvää riippuvuutta ja parantaa kansanterveyttä pitkällä aikavälillä. Nämä tiukennukset tupakkalakiin eivät hallitukselle kuitenkaan käyneet. Niinpä on käytettävä voimakkaampaa hintaohjausta.

Erityisesti on huomioitava, että tupakoinnin aloittaminen nuorena lisää merkittävästi riskiä pitkäaikaisen riippuvuuden syntymiseen ja vakavien terveyshaittojen kehittymiseen. Koska hallitus ei hyväksynyt keskustan ehdottamaa korkeampaa 20 vuoden ikärajaa tupakan ostamiselle, niin tupakan korkeammalla hinnalla voitaisiin vaihtoehtoisesti ehkäistä ja vähentää nuorten tupakointia.

THL:n mukaan tupakoinnin arvioidaan aiheuttavan noin 1,3 miljardin euron taloudelliset haittakustannukset. Valtion edellisessä vuoden 2023 tilinpäätöksessä tupakkaveron tuotto oli n. 1,15 miljardia euroa. Niinpä tupakoimattomat subventoivat yhä tupakankäytöstä aiheutuvien haittojen kustannuksia, vaikka tupakkaveroa onkin viimeisen vuosikymmenen aikana kiristetty ja kuitua kurottu kiinni. On myös huomattava, että haitat ovat olleet vuosikymmenet veron tuottoa korkeampia.

Valtion alijäämän ennustetaan olevan vuonna 2024 ja myös ensi vuonna yli 12 miljardia euroa. Tupakkaveron korottamisen kanssa ei ole tänäkään vuoksi syytä viivyttellä, vaan tämäkin puoltaa kerralla tehtävää suurempaa korotusta, jotta valtion velkaantumista saadaan hillittyä.

Tupakoinnin vähentymisellä olisi pitkällä aikavälillä terveyshyötyjä kansalaisille vähentäen samalla terveydenhuollon painetta. Tupakkaveron suuremmalle ja etupainotteisesti toteutettavalle korotukselle olisi niin terveydellisiä kuin taloudellisia perusteita.

Keskusta huomauttaa myös, että hallituksen päättämä korotus tupakkaveroon on ainoastaan reilun kolmasosan siitä 400 milj. eurosta, jota nykyinen pääministeripuolue Kokoomus esitti vielä oppositiossa ollessaan vuodelle 2023 omassa budjettivaihtoehdossaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 2

Keskustan esitys tarkoittaisi 20 kpl tupakka-askin hintaan noin 15 senttiä korkeampaa korotusta kuin mitä hallitus on aikeessa toteuttaa useammassa erässä vuoteen 2027 mennessä. Keskustan kertakorotus tulisi voimaan marraskuusta 2024 lähtien.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi ehdotettu liite muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

Laki

tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkaverosta annetun lain (1470/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 1131/2023, seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 2

VEROTAULUKKO A
Sovelletaan 1.11.2024 lukien

Tuote	Tuote-ryhmä	Senttiä/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihinnasta
Savukkeet	1.	13,30/kpl	52,0
-- Savukkeiden vähimmäisvero	1A.	48,47/kpl	—
Sikarit ja pikkusikarit			
-- Sikarit	2.	19,76/kpl	34,0
-- Sikareiden vähimmäisvero	2A.	48,47/kpl	—
-- Pikkusikarit	2B.	19,76/kpl	34,0
-- Pikkusikareiden vähimmäisvero	2C.	48,47/kpl	—
Piippu- ja savuketupakka	3.	16,08/g	48,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4.	11,22/g	52,0
-- Savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero	4A.	37,68/g	—
Savukepaperi	5.	—	60,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6.	—	60,0
Sähkösavukeneste			
-- nikotiinipitoinen	7.	30,00/ml	
-- nikotiiniton	7A.	30,00/ml	
Kuumennettava tupakkatuote	8.	30,00/g	—
Savuton nikotiinituote, muu kuin nestemäinen	9.	10,00/g	10,0
-- Muun kuin nestemäisen savuttoman nikotiinituotteen vähimmäisvero	9A.	14,00/g	
Savuton nikotiinituote, nestemäinen	10.	30,00/ml	

VEROTAULUKKO B
Sovelletaan 1.7. 31.12.2025

VEROTAULUKKO C
Sovelletaan 1.1. 30.6.2026

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2024 vp
Vastalause 2

~~VEROTAULUKKO D~~
~~Sovelletaan 1.7. 31.12.2026~~

~~VEROTAULUKKO E~~
~~Sovelletaan 1.1. 30.6.2027~~

~~VEROTAULUKKO F~~
~~Sovelletaan 1.7.2027 lukien~~

Helsingissä 4.10.2024

Eeva Kalli kesk
Hannu Hoskonen kesk